СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 12-го липня 1947. No. 160. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, July 12, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНГРЕС ЗМІНИВ ЗАКОН ПРО НАСЛІДСТВО НА СТАНОВИЩІ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон, 10 липня. Палата послів ухвалила 365 голосами проти 11 законопроект про наслідство на випадок, коли б президент Злучених Держав став неспосібним справувати свій уряд і як би в тому часі не було вибраного віцепрезидента. Саме такий випадок заходить тепер, бо президент Труман, вибраний віцепрезидентом тоді, як вибирали президента Рузвелта, обняв уряд президента після смерти Рузвелта. На підставі дотеперішнього закона найближчим наслідником був би секретар стейту. Ново прийнятий законопроект постановляє, що на будуче предсідник палати репрезентантів має перше право до наслідства перед секретарем стейту.

Новий законопроєкт прийнято на домагання президента Трумана з червня 1945 р. Він був уже прийнятий у сенаті 27 червня, отже нема причини, щоб президент поклав своє вето проти ухваленого законопроєкту. Заходить лише сумнів, чи новий закон не йде в розріз з конституцією Злучених Держав.

АТОМОВА ТАЙНА ЗБЕРЕЖЕНА

Вашинґтон. — Під час пошукування за пропавшими документами в справі збереження тайни атомової сили, виявилося, що пропали теж і фотографічні знимки з приладів, уживаних при виробі атомової бомби в Лос Алямос, у стейті Ню Мексик. В часі пресової конфе[illegible] президент Труман заявив, що за його інформаціями всі документи про атомову бомбу находяться в безпечному місці і покликався на свідоцтво сен. Гикинлапера в цій справі.

Внаслідок відкриття крадіжу паперів з атомовими таємни, влада подвоїла сторожу коло будинків в Овк Ридж, у стейті Тенесі, де виробляють матеріяли, потрібні до атомової бомби. Потреба сторожі показалася така конечна, що конгрес якстій ухвалив додатково $225,000 на цю цілль. Сенатор Гикенлопер, голова спільної конгресової комісії атомової енергії виявив, що внаслідок крадіжу паперів треба підняти додаткові студії й слідства, які можуть мати вплив на внутрішні й міжнародні відносини. Департамент справедливости оприлюднює, що оба сержанти, які взяли з собою папери „на памятку" при відході зо служби в Лос Алямос, попали під арешт і Федеральне Бюро Інвестиґацій переведе точну провірку щодо орудування тими паперами.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ ВЕТО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА

Вашинґтон. — Після того, як в палаті репрезентантів ухвалено поновно законопроєкт про знижку податків, одначе аж від 1 січня 1948 р., пороблено приготування, щоб цей бил прийняти теж у сенаті. На пресовій конференції президент заявив, що він покладе своє вето на випадок, колиб бил перейшов теж у сенаті. Як причину такого кроку президент подав це, що нема як зміняти становище до тої самої справи впродовж трьох неділь від часу відкинення того самого законопроєкту. Заява президента може мати вплив серед демократів і провідник демократичної меншини в сенаті, Алберт Барклі, змісця почав відповідну агітацію проти ухвали нового билу.

РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА БИЛ ПРО МЕДИЧНУ ПОМІЧ

Вашинґтон. — Обі центральні робітничі організації, а це Американська Федерація Праці й Конгрес Промислових Організацій оприлюднили підтримку загального пляну про медичну поміч населенню, який перед роком склав президент Труман. Робітничі організації того переконання, що система загальної медичної служби доведе до загального обезпечення здоровля, включаючи догляд по шпиталях, медицину до домів і періодичні оглядини людей, щоб запобігти недугам. Для переведення далекосяглого пляну треба буде стягати відповідні доплати з робітничої заплати, подібно як тепер відтягають на забезпечення на випадок безробіття або на старечу пенсію.

НЮ ЙОРК ПРИВАБЛЮЄ ФІЛЬМОВУ ІНДУСТРІЮ

Посадник міста Ню Йорку Вилйєм О'Двайер оповістив, що робить старання, щоб стягнути до міста частину фільмового промислу. Це робить він на доручення робітничих організацій. Посадник настановив уже комісію для поороблення відповідних плянів і незабаром комісія складе прилюдний звіт. При цій нагоді пригадують старі люди, що Ню Йорк був осередком фільмової індустрії ще заки ним став Галивуд. Одначе тому, що в Ню Йорку непевна погода, продюсери перенеслися до Каліфорнії. Тепер багато фільмових підприємців почуває невигоду ізза віддалення Галивуду від Ню Йорку і вони хочуть тут створити свій осередок.

Президент плянує скликання надзвичайного засідання конгресу в справі Европи

Вашинґтон, 10. липня. — Президент Труман виявив на пресовій конференції, що він плянує скликати надзвичайне засідання конгресу в осені, коли б зайшла потреба обговорити допомогу для економічної відбудови Европи. Тому, що з Европи наспіли вісті про відмову советських сателітів взяти участь в конференції в Парижі, президент згадував про цю справу дуже обережно. Він сказав, що тепер ще нема потреби скликати надзвичайне засідання над пляном Маршала, але в осені може зайти потреба. Думають, що ця справа скристалізується в понеділок, коли то президент має відбути конференцію з провідниками обох палат конгресу для складення програми в закордонній політиці на найближчий час. Притоку до ширшого обговорення заграничних справ дасть дискусія над законопроєктом для допущення 400,000 нових імігрантів.

НЕБЕЗПЕКА КОМУНІЗМУ В БРАЗИЛІЇ

Ріо де Жанейро, 9. липня. — Бувший президент Бразилії Хетуліо Варґас і комуністичний провідник Люїс Корльос Престес подали собі руки, щоб захопити владу для себе, як це виявляє бувший прибічник Варґаса, посол Фльоренс да Куня. Вони плянують перевести свій начерк конституції в провінції Ріо Ґранде де Суль, яка має послужити їхнім цілям. Досі президент Дутра не спішиться з виданням протикомуністичних декретів.

За найновішими вістями десь пропав голова бразилійських комуністів, сенатор Люїс Карльос Престес. Є здогади, що він пішов у підземелля. Сенат має вирішити, чи віддати Карльоса судам за його бунтівничу діяльність, як цього домагається міністерство справедливости. Бувший президент Варґас є теж членом сенату, одначе від якогось часу він не бере участи в засіданнях сенату і перебуває на своїй посілості над арґентинською границею.

ОРГАНІЗУЮТЬ СЕЛЯНСЬКУ ПАРТІЮ ДЛЯ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Вашинґтон. — Серед передових політичних еміґрантів з Европи, які тепер перебувають в Америці, назріла думка створити Селянську Партію Східньої Европи, а після того Міжнародній Селянський Союз. Заклик у цій справі видав д-р Ґеорґій Дімітров, провідник аграріїв з Болгарії і бувший премієр Угорщини, Ференц Надь. Вони плянують рух за освободження сходу Европи зпід большевицького ярма. З Женеви прислав заяву солідарности бувший румунський міністер закордонних справ Ґріґоре Ніколеску-Бузесті і І. Кунцевіч з Лондону, провідник „Селянської партії Свободи для Польщі".

Чехословаччина під натиском Москви відкликала свою участь в Паризькій Конференції

РІШЕННЯ ВИДОНО НА ПІДСТАВІ ТЕЛЕФОННОГО НАКАЗУ ПРЕМІЄРА З МОСКВИ. ТІЛЬКИ ЗАХІДНІ КРАЇНИ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ В НАРАДАХ

Париж, 10. липня. — Сьогодні ввечері чехословацький уряд відбув надзвичайне засідання та рішив відкликати зголошену вже свою участь в Паризькій конференції в справі економічної відбудови Европи при американській допомозі. Рішення видано після телефонної розмови з комуністичним премієром Клементом Ґоттвальдом, що зараз перебуває в Москві. Засідання уряду тривало шість годин і за відкликанням чеської участи в конференції голосували представники всіх партій. Ґоттвальд телефонував з Москви після розмови зі Сталіном. В мотивах свого рішення чеський уряд подає: „Урядові Чехословаччини звернено увагу, що інші словянські держави не мають бажання прилучитися до пляну Маршала. В такому випадку чеське прийняття запрошення можна б було вважати за акцію, звернену проти Советського Союзу. Тому цілий уряд голосував проти участи Чехословаччини в Конференції". Довге засідання уряду вказувало б, що рішення не винесено без дискусії і, правдоподібно, спротиву поодиноких міністрів. Але неофіціяльний речник одної партії заявив: „Що іншого залишилося нам зробити?" Разом з премієром Ґоттвальдом в Москві перебуває теж чеський міністер закордонних справ Ян Масарик. Нове рішення чеського уряду є виразним наслідком московського наказу, а не свобідної волі країни. Це виходить теж з урядового комунікату. Московське радіо повідомило, що теж Альбанія відмовилася від участи в конференції і негативного рішення очікується рівночасно з боку Фінляндії. У висліді — в Паризькій конференції не візьме участи ні одна східньо-европейська країна зі советської „сфери впливів", бо теж Мадярщина „рішила" відкинути британсько-французьке запрошення. В урядових колах у Вашинґтоні заявили, що зміна децизії чеського уряду є драматичним наслідком советської контролі над Східною Европою, проти інтересів східньо-европейських народів.

ПАРИЗЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ БЕЗ МОСКВИ

Париж, 10. липня. — Зміна становища Чехословаччини та її наказне рішення не брати участи в найблищій конференції в справі европейської відбудови не викликали зливування ані не були несподіванкою в дипломатичних колах. Навпаки, ще перед цим рішенням тут вважалося, що навіть коли б Советський Союз дозволив своїм сателітам взяти участь в конференції, то насамперед з метою, щоб її саботувати. Зараз можливість саботажу виключена і тим самим збільшилися вигляди на успіх нарад. Положення остаточно вияснилося і в конференції, скликаній з ініціятиви Великої Британії і Франції, візьмуть участь такі країни: Велика Британія, Франція, Австрія, Бельгія, Данія, Голяндія, Греція, Ірляндія, Ісляндія, Італія, Люксембурґ, Норвеґія, Португалія, Швеція, Швайцарія і Туреччина. Конференція має бути відкрита в суботу, 12. липня, в год. 11-тій перед полуднем. Тимчасом Москва, при допомозі своїх пятих колон в інших країнах та живого апарату небіщика Комінтерну почала теж в усіх інших країнах акцію проти конференції, що виявляється головно в становищах до неї комуністичних партій поодиноких країн.

МОСКВА ПРОТИ ПРИЙНЯТТЯ АВСТРІЇ ДО О.О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 10. липня. — Рада Безпеки О.Д., не зважаючи на сильну опозицію Советського Союзу, рішила сьогодні розглянути подання Австрії про прийняття цеї країни в члени О.О.Д. Советський представник Ґромико докладав усіх зусиль, зразу, щоби справу зняти взагалі з порядку нарад Ради Безпеки, опісля щоби здержати подання від пересилки до відповідного комітету, і за кожним разом програвав. Своє становище Ґромико арґументував тим, що ще не підписаний мировий договір з Австрією і тому ця країна взагал не може входити навіть за кандидата на члена О.Д. Звертається увагу, що це власне Советський Союз завинив, чому мировий договір з Австрією ще досі не підписаний.

На засіданні Економічного Комітету О.Д. для Азії предстаники Филипин та Індій домагалися признати повні права в Комітеті всім азійським країнам, без огляду на те, чи вони є членами О.Д. До цих країн зачислені насамперед Індонезія, Бурма, Індокитай, Маляї та Цейлон.

СКИТАЛЬНИКИ ЇДУТЬ ДО БЕЛЬГІЇ
АМЕРИКАНЦІ НЕ ПЕРЕСТАЮТЬ ПІКЛУВАТИСЯ НИМИ

Брюсель, 10. липня. — На завтра заповіджений тут приїзд 350 скитальників, іменно перша група рідних тих 15,000 скитальників, що добровільно зголосилися і виїхали на працю до Бельгії. З Франкфурту над Майном приїхали тут вже сьогодні майор Роберт Наймен та А. Скврелі, що репрезентуватимуть американські власті при прийнятті родин скитальників та провірять приготовані для них житла.

ЗАПЕКЛІ БОЇ В ГРЕЦІЇ

4,000 ПАРТИЗАНІВ В БИТВІ З УРЯДОВИМИ ВІЙСЬКАМИ. ДАЛЬШІ АРЕШТИ У ЗВЯЗКУ З ВИКРИТОЮ ЗМОВОЮ

Атени, 10 липня. Ґрецький міністер війни Ґеорґ Стратос повідомив сьогодні пресу, що на кордоні з Альбанією розвинулися найзавзятіші досі бої між 4,000 партизанами та урядовим військом. Позиції партизанів в цьому місці належали до загального пляну підготовлюваного на сьогодні і своєчасно здемаскованого та унешкідливленого комуністичного державного перевороту в країні. Ці партизанські загони мали бути власне завязком комуністичного „вільного уряду" та, стоючи на кордоні з Альбанією, мали забезпечити і уможливити перекинення до Греції створеної недавно комуністичної Інтернаціональної Бригади, що — згідно з повідомленням — дожидає в Спалато в Югославії. Рівночасно у звязку з розкритою змовою поведено дальші арешти в Атенах та інших містах. Загальна кількість заарештованих переходить вже 3,000. Грецький міністер публичного ладу заповів на завтра пресову конференцію, на якій предложить документи, що заговір комуністичного державного перевороту справді існував та що відповідна протиакція уряду повністю виправдана. Акція продовжується.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ АВСТРІЇ

Закидують Америці нарушення договору та домагаються відкликання допомогового персоналу.

Відень, 10 липня. Генерал Л. В. Краснов, советський комісар в Контрольній Раді Союзників в Австрії, домагався сьогодні офіціяльно відкликання з Австрії американського допомогового персоналу, закидуючи рівночасно Америці встрявання у внутрішні справи країни та нарушення Московської декларації союзників про відновлення Австрії, як незалежної держави. В довгій советській заяві повно теж всіляких інших обвинувачень проти Америки. Рівночасно советський уряд запротестував в Контрольній Раді проти рішення Америки платити Австрії долярами кошта удержання американської військової залоги. Советське становище було щонайменше несподіванкою для інших союзників. Британський представник в Контрольній Раді запротестував зі свого боку проти советського самовільного хазяйнування австрійською нафтою.

ТЕРОР В ЮГОСЛАВІЇ

Відень, 10 липня. Втікачі, яким почастило продертись з Югославії до американської зони в Австрії, однозгідно стверджують нечуваний терор в комуністичній Югославії. В концентраційних таборах та по тюрмах мало згинути досі понад 200,000 осіб. В Білгороді урядово повідомлено, що від закінчення війни репатрійовано всіх 18,366 еміґрантів. Крім того мали вернутися 1,301 старих еміґрантів з Канади та інших країн. До Відня продісталося знову кілька втікачів, яких тому кілька місяців було репатрійовано. Вони стверджують, що всіх репатрійованих скитальників там розстріляно, за вимком малої кількости, якій пощастило своєчасно втекти.

МІЖНАРОДНИЙ ЦИТОЛОГІЧНИЙ КОНГРЕС У ШТОКГОЛЬМІ

25 країн вислали своїх вчених представників. Совєти не заступлені.

Штокгольм, Швеція, 10 липня. Сьогодні ввечері тут відкрито шостий з черги Міжнародний Конгрес Експериментальної Цитології. В конгресі бере участь 410 делеґатів з 25 країн. Це вперше від 1938 р. зіхалися світової слави вчені, між якими є відзначені нагородою Нобля, щоб обмінятися своїми досягненнями в цій так важливій ділянці науки, якою є цитологія — наука про живинні клітини, їх життя та чинності. Америка послала там своїх 74 вчених, а Велика Британія 80. Советський Сойз — це з усіх европейських союзників єдина країна, яка на цьому конгресі не має свого представника.

ЧЕХИ ПРОПОНУЮТЬ „СВІТОВИЙ ШПІХЛІР"

Париж, 10 липня. Тут відбувається спеціяльна Міжнародня Збіжева Конференція, в якій беруть участь численні країни усіх континентів, за вимком Советського Союзу. Під час сьогоднішніх нарад поодинокі представники представляли сумні вигляди Европи під збіжевим оглядом на майбутнє, а чеський представник пропонував створити світовий шпіхлір збіжжя, до якого стягалосяб всі можливі резерви та які опісля були б розділювані „справедливо демократичним порядком". Поодинокі представники висловлювали подяку Америці і Канаді за їх дотеперішню велику-збіжеву допомогу голодним країнам.

УМЕР ГЕН. ЖЕЛІХОВСЬКИЙ

Лондон, 10 липня. Тут помер у 82 році життя польський генерал Желіховський, що в 1920 р. відібрав від литовців Вільно та прилучив його до Польщі. Тепер він проповідував всесловянство та тісну співпрацю Польщі зі Советським Союзом.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДРУГА РІЧНИЦЯ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

Дня 26 червня минуло два роки від того дня, коли в Сан Франсиско представники 50 держав дали свої підписи під „Чартер Обєднаних Держав". Цілий світ повитав цю нову „Лігу Націй", бажаючи їй щастя у змаганнях до всесвітнього замирення.

Знаючи недомагання старої Ліги, була надія, що Обєднані Держави знатимуть, чого стерегтись, до чого не допускати. Теж були у свіжій памяти десятки мільйонів, що щойно згинули за мир і свободу. Цей сентимент теж помагав справі організування мира у світі. Та переглядаючи різні статті, написані впродовж останніх двох тижнів з приводу дворіччя Обєднаних Держав, не видно в них нічого з того ентузіязму, яким повитано тому два роки Чартер Обєднаних Держав. Щонайбільше є виправдання, що Обєднані Держави ще не могли розвинути своєї діяльности як слід, бо ще Великі Потуги не завели мира, а підписання мирових трактатів тільки до них належить. Як так станеться і буде заведений формальний мир, тоді зачне пильнувати цього мира „нова світова влада", себто Обєднані Держави, і то, якщо їм дадуть потрібну до цього міжнародню, поліційну силу. Щойно тоді зможуть Обєднані Держави розвинути й іншу діяльність, яка нині ще далі виключно в руках Великих Потуг. До цеї діяльности О.Д. уже під деяким оглядом навіть підготовились, потворивши різні агенції для різних справ, економічних, харчевих, здоровля, праці, виховання і т д. Теж відома ця праця, що є звязана з опікою над вкитальцями в Европі, чи підготовкою пляну охорони прав людини у всіх країнах, що є членами О.Д.

— Є ще багато чого іншого, що можна б навести в користь Обєднаних Держав. Проте усього цього замало, щоб можна з радістю витати дволітню річницю цеї міжнародньої організації. Це тому, що не видно, щоб вона могла здійснити свою головну програму, коли остане в ній надалі це лихо, що паралізує усю її роботу. Тим лихом, як легко догадатись, є вето, прислугуюче „Великанам".

Совєти вживають вета в Обєднаних Державах на це, щоб не допустити до справжнього замирення світу й до економічної його регабілітації. Тому саме це лихо треба обовязково усунути, безогляду на це, чи Совєти на це згодаться. Досі Совєти тероризували Обєднані Держави, а тим самим довели до цього, що, наприклад, ще нині не знати, як стоять справи з Німеччиною, а це продовжує анархію і нужду в Европі. Вправді це добре для Совєтів і комунізму, але не для народів, що хотіли б бути вільними і не вмирати від голоду і нужди.

Обєднані Держави — це навіть у теперішніх обставинах добре міжнародне форум. На ньому є можливість виявити совєтське варварство у всій його наготі, як і сказати, що для нього не повинно бути місця в цивілізованім і мирнім світі. Тому народи, гноблені Кремлем, повинні мати в Обєднаних Державах змогу сказати своє слово про совєтську диктатуру, яка є нині найбільшою загрозою мира в світі. Хай світ почує хоч від гноблених, що цивілізовані люди, що є в Обєднаних Державах, не повинні бути в спілці з терором і варварством.

Вгадують політичну совєтську погоду

Після різних політично-дипломатичних вискоків совєтських репрезентантів у різних сторонах світу, американські знавці політичних відносин починають уже орієнтуватися в совєтській тактиці і з одного потягнення догадуватися про інші. Зпоміж таких здогадів знаменний є погляд братів Алсопів, вашингтонських синдикованих кореспондентів, на можливості підпольної боротьби проти правного уряду Греції. Тому, що Греція творить тепер ключ до майбутньої розвязки балканського питання, політичні кола Вашингтону звертають пильну увагу на цю країну.

У відношенні до Совєтів, кажуть Алсопи, Греція займає становище, подібне до цього, яке недавно займала Персія-Іран. Як останньої осені московське Політбюро заздалегідь приготовлялося забрати совєтські війська з Ірану, або зайняти Іран, так тепер робить воно подібні приготування в справі Греції.

Головним совєтським попихачем в грецькій політиці є провідник підпольної боротьби, Никола Захаріядес. Він, як і французький комуніст Дікльо, італійський Толіяті, та теперішний сербський диктатор Тіто — дістав комуністичний вишкіл в Москві, починаючи від 1920 р. Його „товариші" уже стоять на начальних становищах у своїх країнах. Є загальне переконання, що з приходом американської допомоги до Греції, грецькі партизани т р а т я т ь грунт під ногами. Щоб недопустити до знищення московських плянів у Греції, придумало московське Політбюро плян створення міжнародньої комуністичної бригади на зразок тої, яка боролася в Еспанії. Заходить лише питання, як і де таку бригаду створити, коли над Грецією тепер сторожить Америка.

Раду, як вийти з важкого положення дав французький провідник комуністів, Жак Дікльо. Він не лише подав думку створення міжнародньої бригади, але теж і піддав проєкт створення окремого большевицького уряду в Греції, з назвою „Вільний Грецький Уряд". Цю справу видвигнено недавно на зїзді комуністів у Страсбургу, у Франції, і про це негайно оповіщено в газетах. На зїзді був тоді провідник грецьких партизанів Захаріядес, одначе він самий не промовляв отверто, лише доручив свому секретареві Порфирогенісові скласти відповідну заяву. „Вільний Грецький Уряд" мав би повстати у „вільній Македонії" і звідти мав би початися похід проти Греції. Міжнародня бригада мусіла б станути до помочі „Вільному Урядові", щоб зробити цей рух справді міжнароднім і не стягати відповідальности на Совєтську Росію.

Бригаду має започаткувати Дікльо у Франції. Туди позїздяться з різними паспортами поодинокі комуністичні „добровольці" з цілого світу. Звідти поодиноко їх буде доставляти Дікльо свому приятелеві Толіятові в Італії, а з Італії вже легко дістатися під опіку Тіта в Югославії. Раз члени брагади найдуться в Югославії, вони стануть на границі Греції і будуть ждати наказу, що дальше робити.

Питання лише, як світ довідається про комуністичний наказ здобувати Грецію за всяку ціну? Про це подають браття Алсопи такі дані: У Раді Безпеки стоїть на сторожі совєтський караул, Громико. Там тепер товчеться справа підїздової боротьби комуністичних партизанів на Грецію. Комісія предложила свій звіт, проти нього виступила Росія й Польща і тому плянують віддати повній Асамблеї Обєднаних Держав звіт і вирішення, що зробити з Югославією, Альбанією й Болгарією за їх підмогу партизанам у боротьбі проти грецького уряду. Коли О.Д. вирішать вислати туди постійну комісію для збереження недоторканости Греції, тоді Росія може покласти своє вето.

Саме оце вето або стримання від нього буде знаком для міжнародньої бригади, чи почати наскок на Грецію і викликати міжнароднє замішання, чи підождати вигіднішого часу. Коли б Росія не поклала вета, тоді це буде знак, що треба підождати. Коли Совєти закладуть вето, тоді згідно з недавньою заявою англійського делегата, Обєднані Держави мусять покінчити дальші непродуктивні стрічі з московськими делегатами і їх ставленниками, а в одночас повести далекосяглу політику вже без Росії.

Микола Чубатий.

Жертви союзу демократії з червоною диктатурою

Ялтська Умова з лютого 1945 стала найбільше повчальним прикладом як ідеологічно недібраними були аліянти з Другої Світової Війни. Їх спільність інтересів була тільки негативна; вязала їх тільки ворожнеча до націстів та потреба знищити спільного ворога Гітлера. Натомісць головних союзників, Америку, Англію та Совєтів, не вязала ніяка позитивна програма створення нового кращого світу на руїнах націстичної імперії. Правда, в часі війни нерідко говорилося про спільність інтересів у повоєнному світі, одначе тільки наївні в неї вірили.

Коли б не попередна 21-місячна дружба Сталіна з Гітлером закінчена так неподружньому, бо нападом Гітлера на Совєти, то цілком певно Совєти були б замирилися з націстами, залишаючи справи Америки та Англії на леді. Така небезпека з боку Кремля існувала навіть мимо того всего, що зайшло поміж Совєтами та націстами в роках 1939-1941. Сталін постійно погрожував Америці та Англії замиренням з націстами та вимушував на них уступства, які нині стали нещастям демократичних держав та цілої Европи. Наслідком тих уступств совєтській Росії є нинішне жалюгідне положення так званих держав сателітів Совєтської Росії, які не тільки є насильно скомунізовані, але теж на ділі втратили свою самостійність.

Та це ще не все, бо в Ялті демократичні держави були приневолені піти на уступства зі своїх ідеологій. В Ялті през. Рузвелт та премієр Чорчил погодилися видати в руки Совєтів совєтських громадян, які найдуться на території окупованій американцями та англійцями. Ця постанова виразно противилася дотеперішним міжнародним звичаям про свободу людини та про право азилю, що стали основою вольностей людини.

Негайно по заключенню воєнних ділань в Німеччині стали окупаційні власті американської та англійської зон насильно передавати в руки совєтських агентів тисячі підданих Кремля.

Сцени розпучливого опору вивоження приневолили застановитися над справою так званої „репатріяції" та точніше означити хто має бути насильно репатрійованим. Усталено, що насильній репатріяції підлягають тільки воєнні злочинці та зрадники. Поняття воєнного злочинця є ясне, коли про воєнний злочин рішатиме безсторонний демократичний суд, натомісць поняття „зрадника" вже цілком хитке та неусталене.

Спершу як воєнних злочинців видавали всіх, кого агенти НКВД за воєнних злочинців подавали. Доперва випадки явного доказу злочинного обчернювання невинних людей з боку НКВД приневолили американців та англійців самим критично оцінювати, хто є воєнним злочинцем.

Натомісць поняття зрадника лишилося таки питанням відкритим та неозначеним. Беручи з чисто формального становища совєтської державної влади, всі росіяни, що є проти комуністичної російської влади та всі неросіяни, що є проти російського червоного панування над їх країнами, є зрадниками. Зрадником є в подавляючій більшости український нарід, отже кількадесяток мільйонів душ. Зрештою, всі українські патріоти ніколи російської червоної влади над Україною не вважали легальною, тому й не почували себе до ніякої вірности зглядом совєтської влади. Зрада ворога та насильника, зрада окупанта, не є ніяким злочином, але навпаки, патріотизмом.

Остаточно поняття зрадника усталили знов чисто механічно, що зрадником в розумінню нещасливої Ялтської Умови з лютого 1945 є той совєтський громадянин, що його приловили в німецькім мундурі. Таке остаточне усталення поняття „зрадника" лишилося донині і є виконуване з усею безоглядністю, напевно не на славу нашій цивілізації.

Поперше, це певне, що німці умундурували і затягали теж совєтських громадян, особливо вчасі їх заломання, насильно до воєнної або воєнно-помічної служби. Такі „зрадники" видавані совєтським агентам, є, очевидно, тільки невинними жертвами дружби демократії з червоним комунізмом.

Одначе були ще другі затягнені до німецької армії. Зудар націстів з червоними росіянами на неросійських територіях викликував ситуації без виходу, що ставляли навіть патріотів своїх країн, ворогів большевиків та націстів поміж молот та ковало. Такі обставини морально приневолювали їх часом бути з німцями як з меншим ворогом їх країни, а від року 1944 вже навіть негрізним ворогом. В році 1944 упадок Німеччини після відвороту німців з Лівобережної України був вже певним. Для українців, білорусинів, литовців, лотишів, естонців та ще декого реальним ворогом лишалася вже тільки червона Росія.

Націстів вони ненавиділи рівно так само як большевиків, одначе маючи до вибору наїзд сильної Росії та відступ розтрощеної вже Німеччини, вважали своїм патріотичним обовязком боронити рідної землі перед наїздом червоних большевиків. Річ природна, що в тогочасній дійсности зброю та умундурування вони могли дістати тільки від німців. В той спосіб і вони опинилися в німецьких мундурах, формально як члени німецьких військових формацій, одначе на ділі і вони самі і німці вважали їх за національні армії, що боряться проти російського червоного наїзника. Що за таких вважали їх навіть німці, видно з того, що з ними пертрактували, що ці формації будуть вжиті тільки на большевицькім фронті, натомість погоджувалися, що вони не будуть вислані на західний фронт проти американців та англійців.

Ясне, що такі застереження це найкращий доказ, що й німці вважали такі військові формації, творені в часах розпаду німців, за національні чужі армії, бо відомо, що ніяка військова влада зі своїми жовнірами ніколи не пертрактує та їх побажань до відома прийняти не може.

Одною із таких формацій стала теж відома Галицька Дивізія, що сформувалася в Галичині до боротьби проти большевиків. Що в ній могли найтися одиниці зі східної України, до 1939 підсовєтської, це для кожного европейського українця річ природна, бо всі українці в Европі все вважали тай нині вважають святим обовязком українських патріотів боротися проти панування Кремля над Україною. Ніхто з них, чи він жив перед вибухом останньої війни під Польщею, Совєтами, Ч е х о словаччиною чи Румунією, не вважав боротьбу проти головного ворога України, Совєтів, за якунебудь зраду, тільки за український патріотизм.

Нині, коли вже воєнна психоза минула, пора холодно дивитися на визвольну боротьбу підсовєтських народів.

Нині свідомий член кожного підсовєтського народу вважає себе звязаним обовязком вірности тільки супроти свого рідного народу, а не якоюсь вірністю супроти Москви. Безсторонній суддя не найде в цім ніякого злочину.

Недавно стався одначе факт, що напевно стане менше похвально записаним в історії наших часів. При нагоді перевозу до Англії так званої Галицької Дивізії, окупаційна британська влада мала видати українців спід Совєтів в руки їх катів на очевидне знищення. Сталося це вже в третім році після війни, коли вже був час воєнним пристрастям успокоїтися та на поступовання тих українських патріотів глядіти спокійно, безсторонно та по людяному.

Та й практичні рації говорили б нині, коли грозить новий конфлікт з большевиками, більше печаливо глядіти на це, як підсовєтські українці такі факти приймають та як на них реагують.

Оправдувати такий вчинок формальним з о б о в я занням Ялтської Умови нині вже нікого не переконує, коли большевики Ялтську Умову нарушили вже на 70% її постанов. Скомунізування та заведення терористичних режимів в Польщі, Югославії, Румунії, Болгарії, а недавно й в Угорщині, є кричучим нарушенням Ялтської Умови. А це дає й другому партнерові право ліберальніше толкувати Ялтські постанови.

Підсовєтські українці, видані на знищення в руки агентів Кремля, не є зрадниками; вони є патріотами української землі та жертвами нещасливого союзу демократії з тоталітарною червоною диктатурою.

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I.

НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

71)

Десь на прикінці червня виїхав хлопець з дисками на фарму. Сусідська дівчина орала трійкою коней. Не дивився у її бік, аж почув болізний крик. Оглянувся — коні стояли, плуг вискочив з борозни. Дівчина лежала обіч, силкувалася встати і не могла. Побіг швиденько до неї. Зрозумів, що сталося, щойно підійшовши. У землі певно зачепила за камінь, плуг вискочив, а її відкинуло в бік на пару ярдів. Упала нещаслово, стопу звернуло в середину й трохи на бік у кісточках. Подивився на свої коні. Лаятиме господар, та бо й людину в біді необхідно порятувати! Зняв з ноги черевик. Нога не поспіла ще розпухнути. Чорнявка стогнала, обличчя з болю викривилося...

Будь, що будь, взявся вивих вправити. Зненацька ногу натягнув, крутнув на місце, щось глухо стукнуло в суглобі. Стопа стала на місце; дівчина пронизливо скрикнувши, зімліла. Почухав заклопотаний хлопець потилицю, підніс зімлілу. Без надуми пустився до дротяних воріт напроти забудов за дорогою. Поки пройшов з живим тягарем з півмилі — дівчина очуняла.

На гавкіт пса вийшла зо стайні господиня, жінка років під пятьдесять, пригноблена життєвими невигодами, спрацьована, але якась симпатична, збуджуюча довіря. Доглянувши дівчину на руках їй незнаного молодика, скрикнула перестрашена, підбігаючи:

— Боже мій! А то що сталося?

— Упала з плуга і стопу вивихнула! Страшного нічого! — хлопець заспокоював матір дівчини.

Вона відчинила хату. Наталку положили на ліжко, мати зняла черевик з другої ноги. Вивих розпух, розжарівся. Господиня заплакала!

— Боже ж мій, Боже! Що я тепер почну! Доктора треба, а тут післати нема кого!...

— Підіть до сусід, може хто послухає. Або краще, — може у кого телефон є!... — радив молодик. — Нога вже вправлена, якщо не трісла кістка, — все обійдеться! Коби лиш гангрена не кинулася, нога пухне!

Господиня бігала по хаті. Не знала, що почати. Порадив їй бігти до телефону, лікар автом раз-два пригоркотивь. Він побуде коло слабої. Поки вернула мати — хлопець обкладав опух вогкими холодними рушниками, щоб зменшити гаряч. Дівчина стогнала й плакала. З матірю пішли — вона по коні, він до своєї роботи. Не говорили, матері не до розмов. Де він працює — пізнала сама, не спитала хоч, як він зветься.

Поки мати привела коні, — приїхав лікар. Похвалив хлопця за бистроумність. Як щоб ногу на разі не вправлено — могло скінчитися погано. Дав відповідне лікарство, приписав холодні оклади, спокійне лежання. Коли б погіршилося, наказав повідомити, тоді забере дівчину до госпиталю. Зрештою — одержав заплату й поїхав. Мати й дочка плакали. Тут роботи, а роботи, косовиця незадовго, й таке нещастя! Бє їх доля в оцій Канаді. Ще не висохли сльози за батьком, а тут нове нещастя. Давно минув час обіду, але їда не в голові...

За той час багацький робітник обійшов ще раз довкола й повів коні на обід. Сподівався доброї бучі!... Та обнадіював себе — господарі може й не завважили нічого... Дав коням їсти — самий спрямувався до хати. Господарі з дочкою вже кінчили обідати. На увійшовшого глипнули з під чола, справжніми вовками:

— То я тобі, — слідувала погана лайка зо згадкою хлопцевої матері, — плачу за те, щоб коні пів дня у полі стояли?... — злобно блискаючи очима зустрінув робітника господар. — Де тебе чорти носили?... Висиплявся, як кабан у берлозі!...

— Не висиплявся! — робітник відповів спокійнісенько. — У ваших сусід нещастя сталося! Дівчина орала, десь зачепила за камінь... Дуже погано ногу вивихнула!...

— А тебе що то обходило? — зловимовила господиня.

— Треба ж людині помогти у нещасті!...

— Ми тобі платимо за роботу! Не за те, щоб за жебрачками всякими заглядав! — дочка тарахкотіла собі. — Бач, який мені милосердний знайшовся!

— Ну, так відчислите мені півдневий заробіток, я не сперечний! — Хлопець огризнувся. — По вашому, нехай людина гине, не треба помагати;...

— Я плачу за роботу! — господар викрикнув.

— Я відроблю довше ввечері! Нажену втрачений час!

— Ти до вечора не робитимеш! Геть, мені, забирайся!...

— Так?! Щойно тепер пізнаю, що ви за підляки! Дуже добре! Забираюся! Заплатіть мені!...

— А кольки в ребра не хочеш? — заскрипіла знов господиня. — Ти найнявся на ціле літо! Хай тобі платить ота твоя жебрачка!

— Не заплатите, то й не треба! Найду такого, що заплатить!

— „Мунтянам" скаржитимеш мене?... Поліцію спроваджуватимеш? А не діждеш! — цідив крізь зуби господар.

— Ще й кімнату в готелі візьму на ваш кошт. Житиму нічого не роблячи, вашим коштом, поки мені грошей не заплатите. Готуйте гроші, бо я зараз забираюся!...

(Дальше буде).

Проф. Петро Ковалів

СОБОРНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

3)

(Докінчення).

А тим часом питання національної едности, що ніколи не сходило з порядку дня, повинно було стояти в центрі всіх інтересів життя й діяльности передової української інтелігенції. Окремі передові наші люди так і розуміли. Є. Чекаленко в своїй брошурі „Українська літературна мова і правопис" (Берлін, 1922) пише: „Український нарід, поділений кордонами, розвивався в неоднакових історичних та політично-суспільних умовах, то й мова літературна у нього вироблялась неоднакова. Але коли ми хочемо бути нацією, то повинні якнайшвидше виробити одну літературну мову. Вона прислужиться до скорішого зближення інтелігенції обох частин України; тоді не буде такого різкого поділу нашої інтелігенції, хоч по мові, на Галичан і Наддніпрянців, а це в усякій мірі допоможе і зєднанню земель українських".

Галицька передова інтелігенція так само стала на шлях обопільного порозуміння, йдучи не раз на значні поступки навіть у деяких принципових питаннях мови. Коли в 1928 році в Харкові скликана була Всеукраїнська Правописна Комісія, яка складалася з найавторитетніших учених-філологів східніх і західніх земель, то галицькі вчені дуже приязно поставились до деяких змін у правописі, хоч може ці зміни дошкульно відбились на традиційних правописних звичках галицького суспільства.

Багато зусиль в справі едности української мови приклав відомий учений мовознавець Ст. Смаль-Стоцький. Він не тільки боровся за єдність української літературної мови, але й своїми науковими працями підніс українську мову на височінь цілком окремої мови в системі інших словянських мов. Можна сказати, що його устами промовляє вся та передова частина галицької інтелігенції, що прагне едности української нації, отже едности літературної мови.

„Літературу України, — пише Смаль-Стоцький, — приняли західні українці в цілості, вони перші склали не тільки підручники історії української літератури, але й граматики цієї літературної мови тоді, коли на Україні про це все не було ще ані сліду.

Я склав також першу систематичну наукову граматику української мови, яка, на жаль, мало знана на Україні, бо писана по-німецьки. В одежі світової німецької мови бажав я вивести її в світ між люди, щоб усі побачили всю неправду упередженої науки, яка досі трактувала її як діялект російської мови.

І світ переконався. На звуковій, морфологічній, словотворчій і синтаксичній її системі я доказав її самостійність в семї словянських мов.

Західня Україна, як бачимо, багато зробила для української літературної мови. З другого боку, всі знають, що коли на Західній Україні повстали якісь справді літературні твори, то їх приймала Наддніпрянщина за свої. Драгоманів видає в Києві оповідання Федьковича; твори Франка, Кобилянської та інш. передруковуються на Україні і їх визнає вся Україна за свої. Одним словом, усі ці факти давні, нові й найновіші говорять ясно, що запевнення акад. Кримського про дві літературні мови з кожного огляду зовсім неправдиві." (Українська літературна мова, 1928).

Не будемо тут згадувати багатьох відомих імен, що своєю діяльністю, наполегливою працею причинилися до творення української національної культури. А та суперечка, що відбувалася між українцями в справі чистоти й правильности української літературної мови, доказує про те велике завзяття на спільному полі праці, про те ревносне змагання за вищі ідеальні форми літературної мови в умовах тих великих перешкод, що мала тоді на своєму шляху українська нація.

Деякі розходження в поглядах на мовні питання між поважними українськими ученими А. Кримським і С. Смаль-Стоцьким, представниками східньої і західньої українських територій, — ці розходження не є принципові з погляду національної едности. Не мислив собі так і А. Кримський, коли говорив про дві літературні мови. Як учений з широкою ерудицією, він тільки вказував на ті фактичні розходження, які справді дуже помітні були і тепер ще, на жаль, є в усній мові інтелігенції і в виданнях творів на східній і західній територіях.

Ніхто не може заперечити того факту, що літературна мова галицьких видань засмічена значними чужомовними елементами, які не виправдуються принципами національного пуризму, оцього охоронника чистоти національної мови. Такі факти ми спостерігаємо особливо тепер на мові нашої преси.

Ми знаємо з історії змагання, бортьби двох галицьких угруповань — москвофілів і рутенів, які багато шкодили єдності нашого народу, нашої літературної мови. Москвофіли взагалі заперечували „хлопську" українську мову і визнавали тільки єдину московську мову, а представники „рутенства" доводили, що галицькі люди не мають нічого спільного ні з Росією, ні з Україною, що галичани зовсім окрема категорія людей — „рутенів".

Але всі ці й подібні факти минулого й сучасного в жадному разі не можуть бути принциповими чинниками, які б вели до розєднання нашого національного організму, нашої єдиної літературної мови. Українська літературна мова в своєму розвитку вже стала на шлях єдиного процесу, на шлях соборности. Ми вже маємо єдиний правопис, єдину граматику; нам треба ще створити єдину лексику і фразеологію.

НОВИЙ ПІДСЕКРЕТАР СТЕЙТУ.—Як відомо уступив на власне прохання Дін А есон, підсекретар стейту. Казав, що матеріяльні обставини не дозволяють йому бути довше на урядовій посаді й тому вертається до адвокатської практики. Новим підсекретнарем стейту зістав Роберт А. Ловет, бувший асистент секретаря війни. Його заприсягнув Стенлі Вудворд (зправа), що є Начальником протоколу, себто тим, що займається різними церемоніями і визначає місце, яке належить різним амбасадорам, послав і т. п. Учасниками заприсяження були: Нормен Армур (зліва), що став асистентом секретара стейту для справ політичних, то Джордж С. Маршал, секретар стейту.

Взагалі Галичина з цього погляду зробила вже значний крок уперед. Коли взяти мову теперішніх галицьких письменників і порівняти її з книжною мовою галицькою 1850-х років, то можна бачити велику різницю, незмірний поступ у зближенні до того центрального українського діялекта, що лежить в основі української літературної мови. Більше того, ще з 1830-х років, під впливом наддніпрянської української літератури з її живою народньою мовою, в Галичині літературна мова стала розвиватися тим же шляхом, черпаючи матеріял з мови свого власного діялекта. А деякі письменники безпосередньо наслідували мову наддніпрянських письменників, особливо схиляючись перед авторитетом великого генія українського народу Тараса Шевченка.

Хоч процес розвитку єдиної літературної мови, як соборної мови української нації, ще не дійшов цілковитого завершення, а проте й тепер уже можна твердити устами Степана Смаль-Стоцького, що „в українців на цілій національній їх території є тільки одна спільна, всім зрозуміла літературна мова, що українці її загально визнають і тільки одну мову мати бажають. Можемо вказати на те, що і на Україні і в Галичині всі і завжди виразно відчували потребу одно-единої української літературної мови, особливо вказати на сильні змагання з одного боку Грінченка, з другого боку Щурата і Франка до єдиної, спільної для всіх українців літературної мови. Свідчить про це Русалка Дністровая, свідчать про це проби „Енеїди" Котляревського в граматиці Осипа Левицького, видання Шевченківського Кобзаря в Галичині в 60-х роках, нові видання творів Котляревського, Гулака-Артемовського і Квітки-Основ'яненка в 70-х роках і більшість дечого іншого".

Ніхто не може заперечити того, що українська літературна мова безнастанно збагачується за рахунок діялектних особливостей. Кожний з двох великих українських діялектів — східній і західній користується однаковими правами вкласти свою частку в розвиток української літературної мови. І це робиться не за рік, не за два, а десятками й сотнями років, поступово в загальному процесі розвитку національного життя народу.

Великі генії українського народу — Шевченко і Франко, кожний вніс у скарбницю української літературної мови багатства свого діялекта, що з них формувалася й формується тепер єдина літературна мова. За ними йшли і підуть інші письменники східньої і західньої територій, репрезентуючи собою в розвитку літературної мови ці два великі діялекти.

Отже, принципово питання про соборність української літературної мови давно вже вирішене в процесі розвитку самої нації, як єдиної нації єдиного народу українського. Так здійснюється поволі гасло: „Для одного народу єдина літературна мова".

Соборна літературна мова — основа соборности української нації. Хто веде боротьбу проти соборности української літературної мови, той цим самим бореться й проти соборности української нації, проти єдности її народу; той завдає великої шкоди своїй нації, своєму народові. Тільки соборна літературна мова може забезпечити повноцінний розвиток української національної культури і нації взагалі.

Українці, розкидані далеко по всьому світі, повинні вивчати й шанувати мови тих народів і держав, що дають їм у себе захист, опіку і навіть державні права. Це цілком законна річ. Але коли вони хотять зберігти себе як етнічну збірноту, як націю з її культурою і традицією, вони повинні пам'ятати, що таким обеднуючим чинником насамперед є їх соборна літературна українська мова.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ОБОРОНІ РІДНОГО СЕЛА І РІДНІ, ЩО ЇХ ПРОБУЮТЬ НЕСЛАВИТИ БОЛЬШЕВИКИ НА СПІЛКУ З ПОЛЬСЬКИМ СОЛТИСОМ.

Большевицькі УЩВісті з 18 червня б. р. помістили п. н. „Ксьондз людей на смерть судив" два листи, в яких пишеться про село Заруддя, зборівського повіту, Західна Україна. Мали написати ті листи „Настя і Кость Стадник", переселені з Заруддя до Польщі.

Не знаю, як ці листи зредагували большевицькі редактори, але що в тих листах є повно гидкої неправди про моє рідне село й мою рідню, тому спростовую ці неправди, щоб більше людей знало, які то „вісті" передають московські наймити з наших рідних сіл в Україні.

Отже в першу чергу зазначу, що цей „Кость Стадник", не є той, що в мому рідному селі називався за Польщі „Константи Стаднік" і був у ньому солтисом, себто війтом з ласки польських панів і польської поліції. Він не був вибраний війтом, а був наставлений паном Коцьолом, повітовим старостою, на рекомендацію Гавранкової, поміщиці в Заруддю. Це був панський посіпака. Не згадував би я про нього, ні про большевицького редактора, бо вони цього не вартують, але вони бабраються у невинній крові моїх рідних. Ці рідні були помордовані солтисами і большевиками, чи то на власнім обійстю, чи в тернопільській тюрмі, про що маю інформації від очевидців.

Майже всі ці особи, що їх вичисляє большевицька газета, називаючи їх „гітлерівцями" і „бандерівцями", це моя ближча чи дальша рідня по батькові чи матері. Це діти бувших Українських Січових Стрільців, чи вояків Українських Армій з першої світової війни. Серце мені крається, як згадаю, що спроваджені большевиками китайці та москвини кидали бомби до тюремних келій тернопільської тюрми, де ці мої рідні сиділи, і так розривали їхні тіла, що їх потім навіть не можна було розпізнати. Знов інших розстрілювали таки на подвірю, на очах батьків і матерей. Так воно було, а тепер читаю в большевицькій шматі, як це польський солтис нечестю покриває тих чесних і працьовитих людей, яких я так добре знаю. Як низько морально впали вже ті большевицькі зрадники і яничари, коли пускаються на таке мерзенне діло. Та рівночасно моє серце наповнюється гордістю, коли подумаю, як чесно й патріотично вели себе мої односельчани, моя рідня.

Той „Константи Стаднік", що то мав написати ті два листи, був на українській зем лі паном-„стшельцем". В коршмі днював і ночував. Люди йому догоджували, щоб їх залишав перед поліцією, бо жандарми, як тільки його зустріли, витали його сердечно словом „Чесьць". Його велика „заслуга", це великий „Дом Людови" посеред села, який люди мусіли будувати, і то задурно. Було визначено, як за панщини, скільки днів у тижні треба було дати для цеї будови. В українські найбільші свята він голосно рубав дрова, чи йшов посеред села з косою в поле, щоб усі бачили, що він „що іншого". Злигався з дідичем і нас коні й корови задурно. Ось такий то був цей „Константи Стаднік", та УЩВісті це промовчують, а пишуть про „Костя Стадника", так, як би він був українцем та ще якимсь українським патріотом. Теж не згадують, що це українське село, яке й я відвідував до війни, було розпарцельоване за Польщі між галерівські „польске орлента" та місцевих „стшельцуф" і солтисів. Селянин дусився на своїм загумінку, а тут під боком повставали нові хутори, роздавані зайдам, чи таким як „Константи Стаднік". Бідний наш селянин ломив руки і не знав що робити з дітьми, бо їх навіть за море не пускали. Розпука бралась його та його дітей. Звідси зачало зроджуватись українське підпілля, яке мстилось за кривди, а які солтис називає „гітлерівською партією". Тоді про це солтис не писав до Канади, ні не згадував за кривди, які терпів нарід за Польщі, але тепер, за большевиків, уже пише про „гітлерівську партію" і „бандерівців". А правда є, що ті люди, яких память він очернює, навіть це визнавались на гітлеризі, а знали тільки нужду, яку терпіли і бачили переслідування, на які наш нарід був виставлений.

Теж неправду пише польський солтис про українського священика. Саме за старанням цього священика на присівських полях, три кільометри від Зборова, селяни висипали могилу на тому місці, де мало згинути багато козаків за часів Хмельницького в бою з польськими панами. Там ці селяни поставили на памятку великий дубовий хрест. Мала відбутись врочиста панахида по тих поляглих козаках, а на промовця був запрошений посол Кузьма з Озірної. Та в ночі, з суботи на неділю, коли мала бути відправа, солтис з стшельцами порізали той хрест на троє, а могилу розрили. Це був той час, який наші селяни називали „різаниною хрестів" в польській державі. Я бачив це варварство власними очима. Проте, панахида відбулась при масовій участи нашого народу з цілого повіту. Прибули з хоругвами і прапорами. Прибули і з мого села, організовано, в вишиваних сорочках, в українських народніх строях. Тоді ще Кремль не казав називати всіх свідомих українців „гітлерівцями", то вороги називали нас тільки „русінами", або „петлюрівцями" і „жовто-блакитниками". Прийшла теж і тьма поліції. Вона зачала атаку, як зачав посол говорити. Як нині памятаю ті його перші слова, які вспів ще вимовити. Казав: Український народе! 250 літ вороги мучать тебе. Ось свідок: Порізаний на троє ворожою рукою святий хрест, символ віри християнської... При тих словах вхопила його поліція. З усіх боків понеслось „Ганьба їм, ганьба!". Почалась страшна метушня і бійка, подерли образи, хоругви, прапори, вишивану одіж на дівчатах, понищили музичні інструменти. Крик, плач, проклони, а стшельци і солтиси гонять як скажені пси з ножами і палками. На щастя я якось вийшов цілο з цеї бійки. Тоді я сам бачив, як поводились такі солтиси як „Константи Стаднік", а теж бачив, що описувані ним, тепер уже погибші „гітлерівці" і „бандерівці", поводились як чесні й геройські сини, не уступаючи поліції. Сорок з них ця поліція арештувала. Було багато тяжко покалічених. Але все це тому, що люди постояли за справедливу справу.

Знов священик, що його солтис пробує зневажати, це селянський син, бувший Український Січовий Стрілець, цілковито відданий вірній службі свому народові, що не цурався і фізичної праці та орав, сіяв, косив, молотив, сам дах пошивав, а в селі був і священиком і учителем та платив зі своїх скромних засобів різні „паньствове кари" за селян. Прогрішився хіба тим, що коршму з села викинув і читальню заложив, чого солтис йому не міг ніколи забути.

Ось такому солтисові, панському посіпаці, робить большевицька газета рекляму, ось такого бере як свідка проти мого рідного села і моїх рідних, що життям своїм заплатили за любов до своєї землі й свого народу. Чи можливо, щоб ще нижче могли падати оті сталінські слуги?

Іван Пасічник,
Ірвінгтон, Н. Дж.

„Зеркало европейського розбиття"

В цірихській „Ді Вельтвохе" з 13. червня поміщено статтю про „конференцію соціялістів в Ціриху" з підтитулом „Зеркало европейського розбиття". Читаємо в ній між іншим наступне:

„Соціяльна Демократія є тепер европейською урядовою партією на сході, заході і в центрі. З неї складено британський уряд, до неї належить французький, але й польський голова міністрів, вона урядує в Швеції і є поважною частиною коаліції в окупованій Советами східній Европі. Вона є найміцнішою партією в позамосковській частині Німеччини і другою партією Австрії... Щоб не робити труднощів соціялістам східної демократії та служити далі „мостом" між заходом і сходом в розбитій Европі, мусіли західні соціялісти відмовитися від властивого політичного наставлення та дебатів всюди, де було лише можливо. В кількох европейських країнах поділені соціялісти на дві групи, одна є трубою і вірною тінню комунізму, друга хотіла б получити волю в західнім розумінні з плянованням. Західні соціялісти не підтримували ту групу, яка провадить боротьбу за ту ж волю, ту ж мету і тими ж методами, як і їх англійські, бельгійські і французькі товариші. Щодо Італії, то вони признали слушність Ненні, який загрожував опустити конференцію, а не реформістам Сарагати. Як на інших дипломатичних конференціях, витворилась і тут дуже швидко „східна група" і менш рішуча західна з деяким недовірям латинських країн до англійців, що перевисшують всі партії суходолу. Крутились вони навколо німецького питання в центрі, де стояв керманич німецьких соціялістів, Курт Шумахер, викликаючи враження бездоганного демократа і людини незвичайних політичних здібностей. Ходило про те, чи прийняти німецьку соціяльну демократію до Інтернаціоналу. У поляків і чехів була відповідь готова наперед. По промові Шумахера витяг представник Польщі приготований раніше довгий рукопис і відчитав скарги на німців та виправдання польської осадницької політики, політичний рівень яких нікого не вдоволив. Навіть один балканський делегат, приналежний до східного бльоку, зазначив — „Це не промова соціяліста, її міг би виголосити й якийсь націоналіст". В обороні Шумахера виступив представник Франції, Грумбах, і бельгійці, а між ними і голова Інтернаціоналу Луї де Брукер, висловились би охоче за прийняттям німців, але звязані мандатом мусіли стриматися від голосування. Коли три окуповані в часі війни німцями країни, Франція, Голяндія і Норвегія, готові були голосувати на користь німецької соціяльної демократії, то треба було італійцям справді мати досить моральної безличности, щоб стриматися від голосування. Отже нарешті залежало від одного швайцарського голосу, чи буде зібрано дві третини голосів, потрібних для прийняття німців, чи ні. Швайцарським соціяльним демократам було дуже прикро, що рішення такої ваги залежить від них. І хоч саме вони особливо вмовляли німців прибути на конференцію, стримався Брінгольф від голосування. Він виправдувався пізніше, що кожне інше рішення спонукало б „східну групу" зірвати з конференцією, але навіть поляки цим не загрожували, маючи досить причин числити на закордонні звязки і солідарність. Але німецька делегація може бути вдоволеною. Партії всіх сусідніх держав і Англії їдуть на їх партайтаґ до Нірнбергу. Німецька соціяльна демократія навязала звязки завдяки Шумахерові і здобула зрозуміння для себе... Східно-европейські соціялісти, настрашені їх могутніми комуністичними партнерами, спонукані переносити свій страх і на інших. Конференція клясичної партії посередництва довела в парадоксальний спосіб, що „західний бльок" має більше виглядів повстати під міцним соціял-демократичним впливом між здібний до праці Інтернаціонал..."

„Розвязавши" Комінтерн унеможливлює Москва й існування Інтернаціоналу. Хто хоче бути соціялістом, повинен бути европейцем і не страхатися Кремля.

М. Д.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа *подати, в якій групі і під яким* числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

7664. Проць Катерини з с. Чемеринці, Перемишль, від Проць Петра.

7665. Дробіняк Анни і Катерини з с. Летня, Дрогобич, від Кріль Пелагії (Дробіняк).

7666. а) Причін Марії, Терещук Івана і Евдокії з с. Кудобинець, Зборів, від Причін Марії.

7666. б) Олешний Петра, Пізецький Петра з с. Кудобинець, Зборів, від Каськів Василя.

7666. в) Букса Антона і Костя з с. Петенева, Зборів, від Вдовиц Володимира.

7667. Шиманська Марії (Завойована), Кухарський Семена з с. Загіречко, Бібрка, від Терещук Миколи.

7668. Сіканець Марії з села Стежниця, Балигород, від Губіцька Анни.

7669. Кубрин Катерини і Тимка з с. Станькова, Лісько, від Теребецький Миколи.

7671. Гораль Степана, сина Івана з с. Заднишівка, Скалат, від Резнер Софії.

7672. Бойович Петронелі з с. Козова, Бережани, від Бойович Дацути (Гринів).

7673. Волошин Миколи з с. Сосниці, Ярослав, від Волошин Тетяни.

7674. Городицька Марини з с. Жирова, Стрий, від Бабій Миколи.

7675. Вовк Ілі з с. Остапє, Скалат, від Мандрик Лідії.

7676. Товт Івана і Марії (Наймит) з с. Севлуш, Карпатська Україна, від Товт Володислава.

7678. Сколецько Марії і Фрозини від Сколецький Осипа.

7679. Ткач Марії (Сорока) з с. Рожеська, Скалат, від Яцків Василя.

7680. Кіт Івана, Трач Івана з с. Часткович від Афтилак Йосифа.

7681. Бечий Мартина, Поцагатий Івана від Куций Юрія з с. Бук, Лісько.

7682. Камінський Гаврила з с. Ляцьке Шлях., Товмач, від Камінський Івана.

7683. Стахів Анастазії з с. Нуще, Зборів, від Мізюк Онуфрія.

7685. До односельчан з с. Тадань, Камінка Струмилова, від Мотиль Олекси.

7686. Зайдель Ернста, Вілліяма і Милтона, Шильке Йоана від Першина-Трейлиб Евгенії.

7687. Сербин Григорій з Котоцу від о. Перелазний Івана.

7688. Яворська Розалії і Анни з с. Сілець, Самбір, від Сушків Анни (Понель).

7692. Лісецький Франка з с. Нестерівці, Дунаївці, від Лісецький Гриця.

7693. Хамусяк Ілька, Левицька Юстини з с. Молодинче, Стрий, від Смик Олекси.

7694. Бойко Олекси з с. Голгочі, Підгайці, від Максимишин Федора.

7695. а) Сліпецький Гринька зс. Чішки, Самбір, від Новок Степана.

7695. б) Зілінська Катерини з с. Ферліїв від Ладин Степана.

7696. Шийка Марії (Новак) з с. Зиндранове, Кросно, від Шийка Івана.

7697. а) Федорко Федора, Мруй Десі (Федірко) з Синевідська Вижн. від Масний Миколи.

7698. Левицький Олесь з Косова від Мазовіта Петра.

7699. Серединський Миколи від Зинчак Катерини.

7702. Мадей Петра і Андрія від Мадей Осипа.

7703. Віхрик Дмитра від Віхрик Марії, дочки Івана.

7704. Григірчук Миколи з с. Микулинці Вел., Снятин, від Волощук Онуфрія з с. Будилів.

7705. Пиріг Кирила з с. Козари, Рогатин, від Федик Миколи.

7706. Якимів Степанії з с. Цебрів, Тернопіль, від Вовк Якова з с. Воробіївка.

7707. До вуйків, братів Вовк Іли з с. Остапє, Скалат, від Вовк Лідії, (Мандрик).

7708. До односельчан з с. Кадлубиська, Броди, від Баймак Евгена.

7709. Бойко Ілї з с. Коцюбинці, Копичинці, від Бойко Григорія.

7710. До кревних і знайомих з с. Чагарів, Збараж, від Данилевич Михайла.

7711. Тарасевич Івана, проповідника христіян евангелистів з Кременця від Сіньчковська Анісії (Снігур).

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати **групу і число.**

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно,** хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то хай **разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться в вівторок, 15. липня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Флїт ул. Просимо членів прийти, бо є важні справи до полагодження. — П. Ляхоцький, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. червня 1947 р. помер у 66. році життя

АНДРІЙ ШЕВЧУК,

довголітній член Тов. У. Н. Союзу, від. 292, в Дітройт, Міш.

Покійний походив з села Ясовиці, пов. Збараж, Галичина. До Тов. і Союзу вступив 1914 року. Був активним членом і занимав різні уряди. Полишив у смутку жену Теофілю, 2 сини, 5 дочок і 7. внуків.

Похорон відбувся 26. червня при участи родини і приятелів з церкви Congreg. Christian Church на цвинтар у Kelloggsville. — В. Й. П.!

П. Кізел, секр.

Дня 25. червня 1947 р. помер

СЕМЕН НИГРИЧ,

один з основателів Бр. св. О. Николя, від. 293 У. Н. Союзу в Савт Бруклин, Н. Й.

Покійний походив з села Березів Середний, пов. Коломия, Галичина. Полишив у смутку жену Олександру, дві дочки: Марію замужну Курочка і Анну замужну Присташ; двох зятів і троє внуків. В Дітройті полишив брата Василя, який є також членом У. Н. Союзу.

Похорон відбувся в суботу, 28. червня, на цвинтар св. Івана в Брукліні. — В. Й. П.!

Марія Демидчук, секр.

НАСТУП МОСКОВСЬКОЇ „ВІРИ".

„Базлер Нахріхтен" подали повідомлення з Букарешту затитуловане — „Православна церква мусить також і в Румунії зробитися слухняним знаряддям Советів".

Зміст його наступний:

„Приймаючи православного митрополита Москви, Алексея, в Букарешті мав румунський голова міністрів Петро Гроза промову, в якій він казав: „Католики започаткували акцію утворення світового фронту. Православя мусить також розпочати акцію, бо нас поінформовано про деякі змови, де віру уживається не для релігійної мети, а для імперіялістичної. Цему фронтові інших релігій, який служить не миру, мусить відповісти православя з цілою силою і чуйністю. Гроза нагадав слухачам, які складались з румунських і московських священиків, що „семигородські католики прилучились до цеї віри під габсбурґським терором". Алексей подав до відома, що „цеї осени відбудеться в Москві все-православний конгрес, щоб продискутувати на нім питання спільного інтересу".

ПОШУКУЮТЬ

Пані **ІВАННА КЕЦАЛО (зам. Магогон)** з Добрівлян коло Ходорова пошукує **п. АННУ ВЕРБОВСЬКУ (Базарко) і СТИРАНОВСЬКОГО,** сина Антона і Олени. За інформаціями звертатися до:

JOSEPH TRUSH c/o BEHREND
30 St. Mark's Place, New York City

МАРІЮ БОЙЧУК

зі села Годи-Турка, повіт Коломия, котра мала би замешкувати в Ню Йорку около 30 літ, пошукує **ЕВФРОЗИНА ЦІСИК, родом БІЛІЧАК,** тепер на скитальщині. Хто знав би її адресу, або вона сама, буде ласкава зголоситися до:

WALTER CISYK,
85-31 — 101 St., Richmond Hill, N.Y.

або хай напише до неї:

EUFROZYNA CISYK,
Yagerkaserne Bl IV/8
Mittenwald,
Germany, U. S. Zone.

ТАРЗАН, ч. 1639. Люті опікуни.

SCARCELY HAD THE UNCONSCIOUS TAWN'S FALLING BODY REACHED THE WATER, WHEN KRISTIN, IN A NEAT DIVE, CLEAVED THE BAY BESIDE HER.

Ледви запаморочена до нестями Товна впала в воду, а вже Кристина швидко вирипула з моря попри неї.

EXPERTLY THE DESCENDANT OF VIKINGS TOWED THE WILD GIRL TOWARD THE RAFT---

Як досвідна доня колишніх Вікінгів вона тягнула дику дівчину в сторону сплаву.

---WHILE THE LEOPARDS, SEEING THEIR FRIEND IN THE WATER, LEAPED ONTO IT.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc. 1639

Саме тоді леопарди, побачивши свою приятельку в воді, поскакали на сплав.

AS KRISTIN APPROACHED THE RAFT SHE WAS MET BY FEROCIOUS SNARLS

REX MAXON

Коли Кристина зближалася до сплаву, її стрінули леопарди диким виттям.